

Direktoratet for
e-helse

Sentrale begreper i veikart for nasjonale e-helseløsninger

Vedlegg 1

Publikasjonens tittel:

Sentrale begreper i veikart for nasjonale e-helseløsninger

Utgitt:

November 2020

Utgitt av:

Direktoratet for e-helse

Kontakt:

postmottak@ehelse.no

Besøksadresse:

Verkstedveien 1, 0277 Oslo

Tlf.: 21 49 50 70

Publikasjonen kan lastes ned på:

www.ehelse.no

1 Sentrale begreper

Tabellen 1 lister opp sentrale begreper og definisjoner benyttet i Veikart for nasjonale e-helseløsninger. Definisjonene/beskrivelsene angir hvordan begrepene er brukt. Der referanse ikke er oppgitt, har det vært behov for å komme frem til egne definisjoner.

Tabell 1 Sentrale begreper

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Akson	<p>Akson er navnet på tiltak for å etablere felles kommunal journalløsning utenfor helseregion Midt-Norge. Bruk av felles kommunal journalløsning skal i utgangspunktet være frivillig for kommuner, fastleger og andre avtaleparter.</p> <p>Akson ble tidligere brukt som navn på konseptet helhetlig samhandling og felles kommunal journalløsning, tilsvarende konsept K7 i Konseptvalgutredning for nasjonal løsning for kommunal helse- og omsorgstjeneste. Statsbudsjettet (Prop. 1 S 2020-2021) beskriver at Akson-navnet i det videre skal forbeholdes felles kommunal journalløsning. Det som omfatter stegene for å realisere helhetlig samhandling, refereres i det videre som nasjonale e-helseløsninger og felleskomponenter.</p> <p>Se også <i>Felles kommunal journalløsning (Akson)</i> og <i>Helhetlig samhandling</i>.</p>	
API	Spesifikasjon av teknisk grensnitt mellom ulike systemer, forkortelse for det engelske begrepet Application Programming Interface. Et hjelpeverktøy ved programmering, som gir et grensesnitt mot en eller flere tjenester i et operativsystem, en databasetjener eller lignende.	
Arkitektur	<ol style="list-style-type: none">1. En formell beskrivelse eller detaljert plan av et system på komponentnivå, som brukes for å gi retningslinjer for implementering av systemet.2. En struktur som består av komponenter og sammenhengene mellom dem, samt prinsippene og retningslinjene som styrer design og utvikling over tid	(1)
Arkitekturprinsipp	Et kvalitativt utsagn som uttrykker en intensjon som arkitekten skal oppfylle. Har som minimum en forklaring.	(1)
Autentisering	Å koble en bruker med sin identitet gjennom bruk av en legitimasjon	
Autorisering (i et IAM-perspektiv)	Å beslutte tilgang til en ressurs basert på de rettigheter som er gitt.	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Behandlingsrettet helseregister	Pasientjournal- og informasjonssystem eller annet register, fortegnelse eller lignende, der helseopplysninger er lagret systematisk slik at opplysninger om den enkelte kan finnes igjen og som skal gi grunnlag for helsehjelp eller administrasjon av helsehjelp til enkeltpersoner. (Pasientjournalloven § 2 d))	(2)
Beslutningsstøtte	Elektronisk beslutningsstøtte er IT-verktøy som kombinerer medisinsk, helsefaglig og annen kunnskap med individuelle pasientopplysninger for å understøtte beslutninger i utredning, pleie og behandling av pasienter. Brukes også i forebygging av sykdom og i helsefremmende arbeid.	(3)
Beste praksis	Kunnskapsbasert praksis (KBP) er å ta faglige avgjørelser basert på systematisk innhentet forskningsbasert kunnskap, erfaringsbasert kunnskap, og pasientens ønsker og behov i en gitt situasjon.	(4)
Bruker	Begrepet bruker benyttes i flere ulike betydninger. Det vil gå frem av sammenhengen i dokumentet hvilken betydning som er relevant. <ol style="list-style-type: none"> Om en person som anmoder om, tilbyr eller mottar helsehjelp, eller tjenester omfattet av helse- og omsorgstjenesteloven, brukes i dette dokumentet pasient, uavhengig av om det dreier seg om helsehjelp eller ikke. Se også <i>Pasient</i> og <i>Innbygger</i>. Om en person, virksomhet eller enhet (applikasjon, app, «ting») som benytter en løsning. 	(5)
Dataansvarlig	En fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighet, en institusjon eller ethvert annet organ som alene eller sammen med andre bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke midler som skal benyttes, eller som i eller i medhold av lov er pålagt et dataansvar. «Dataansvarlig» benyttes som begrep innen helselovene og i helsesektoren som synonym til «behandlingsansvarlig» i personvernregelverket. Begrunnelsen er å unngå forvekslinger mellom behandlingsansvarlig for helsehjelp og dataansvarlig. (EUs personvernforordning artikkel 4 nr. 7) <p>Se også <i>Behandlingsansvarlig</i>.</p>	(6)
Databehandler	En fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institusjon eller ethvert annet organ som behandler personopplysninger på vegne av den dataansvarlige (EUs personvernforordning artikkel 4 nr. 8). Dataansvarlig omtales som behandlingsansvarlig i personvernregelverket.	(7)

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Datadeling	Deling av data (som regel strukturerte) mellom helseaktører gjennom felles ressurser eller tjenester i sanntid. Med helseaktører menes både innbyggere, helsepersonell og virksomheter innen helse- og omsorgstjenesten, inkludert offentlige etater.	(8)
Digital hjemmeoppfølging	Digital hjemmeoppfølging er et begrep som omfatter at deler av helse- og omsorgstjenesten kan flyttes hjem til pasienten ved hjelp av teknologi. Innbyggerne er aktive deltakere og bidragsyttere i helsehjelpen de mottar og kan følges opp i hjemmet gjennom egenmålinger og egenrapporteringer som sendes digitalt til helse- og omsorgstjenesten. Dette kan i visse tilfeller erstatte opphold på sykehus eller andre helseinstitusjoner. Begrepet digital hjemmeoppfølging kan også omfatte nettbasert behandling (for eksempel e-Meistring), hjemmesykehus, videokonsultasjon og velferdsteknologi.	
Dokumentdeling	Dokumentdeling er en samhandlingsform som omhandler deling av godkjente, lesbare dokumenter, inkludert bilder, gjennom felles infrastruktur/tjenester.	
E-resept	E-resept er en elektronisk samhandlingskjede for sikker overføring av reseptinformasjon. Den gjør det mulig for pasienter å hente legemidler uten å ha med papirresept, reduserer risikoen for feil i forskrivning og utlevering av legemidler, og oppfyller strenge krav til sikkerhet og personvern. Inkluderer informasjon om legemidler på resept som pasienten har fått utlevert fra apotek i Norge (fra papir, telefon- og e-resepter), gyldige e-resepter, reseptbelagte næringsmidler- og forbruksmateriell, og legemiddellisten for pasienten fra e-multidose eller pasientens legemiddelliste. Kjernejournal viser historikk i inntil 3 år. Opplysninger om legemidler hentes inn automatisk fra Reseptformidleren.	
E-helse	E-helse er betegnelse for digitalisering i helse- og omsorgssektoren.	(9)
E-helseløsninger	E-helseløsninger inkluderer nasjonale, regionale og lokale løsninger. Dagens nasjonale e-helseløsninger er definert som helsenor.no, kjernejournal, e-resept og helsenettet (som inkluderer nasjonal infrastruktur, felles tjenester og felleskomponenter for utveksling av opplysninger med virksomheter i helse- og omsorgstjenesten). I tillegg kommer ulike pasientjournalløsninger/behandlingsrettede helseregistre (som EPJ) samt nasjonale, regionale og lokale helseregistre.	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
E-helsestandard	En e-helsestandard gir regler for elektronisk behandling av opplysninger knyttet til, eller administrasjon av, helsehjelp. Standardisering av innhold, format og felles arkitektur er en forutsetning for å kunne forstå, dele og gjenbruke informasjon og data mellom virksomheter som samhandler elektronisk.	(10)
Elektronisk ID (e-ID)	Elektronisk identifikasjon for autentisering og signering.	
Elektronisk pasientjournal (EPJ)	Elektronisk ført samling eller sammenstilling av nedtegnede/registrerte opplysninger om en pasient i forbindelse med helsehjelp, se også helsepersonelloven § 40 første ledd og forskrift om pasientjournal § 3 a). Dette inkluderer både somatisk og psykiatrisk journal o.a., hver for seg eller samlet. <i>Se også Pasientjournal/journal, Behandlingsrettet helseregister, Elektronisk pasientjournalssystem (EPJ-system), Primærbruk av helseopplysninger og Journalløsning.</i>	(11)
Elektronisk pasientjournalssystem (EPJ-system)	Elektroniske systemer med nødvendig funksjonalitet for å registrere, søke frem, presentere, kommunisere, redigere, rette og slette opplysninger i elektronisk pasientjournal (EPJ). Dette inkluderer systemer for somatisk og psykiatrisk journal, kurvesystemer, spesialistsystemer og andre systemer som inneholder helseopplysninger. <i>Se også Pasientjournal/journal, Behandlingsrettet helseregister, Elektronisk pasientjournal og Primærbruk av helseopplysninger.</i>	
Elektronisk samhandling	Elektronisk støttet samhandling. <i>Se også Helhetlig samhandling, Samhandling og Nasjonale e-helseløsninger.</i>	
Én innbygger - én journal	Stortingsmelding 9 Én innbygger – én journal setter mål for IKT-utviklingen i helse- og omsorgssektoren. Mål 1: Helsepersonell skal ha enkel og sikker tilgang til pasient og brukeropplysninger Mål 2: Innbyggerne skal ha tilgang på enkle og sikre digitale tjenester Mål 3: Data skal være tilgjengelig for kvalitetsforbedring, helseovervåking, styring og forskning	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Epikrise	Med epikrise menes sammendrag av tilgjengelige journalopplysninger i tilknytning til undersøkelse eller behandling av en pasient som er nødvendige for at videre behandling eller oppfølging av pasienten innenfor helse- og omsorgstjenesten kan skje på en forsvarlig måte. Pasienten bør gis anledning til å opplyse hvem epikrise skal sendes til. Med mindre pasienten motsetter seg det, skal det ved utskrivning fra helseinstitusjon oversendes epikrise til innleggende eller henvisende helsepersonell, til det helsepersonellet som trenger opplysningene for å kunne gi pasienten forsvarlig oppfølging, og til pasientens faste lege. Det skal også sendes epikrise ved poliklinisk behandling eller behandling hos avtalespesialist.	(12)
European Interoperability Framework (EIF)/ EIF-modellen	Et rammeverk som gir konkret veiledning om hvordan du setter opp interoperable digitale offentlige tjenester. Rammeverket beskriver juridisk, organisatorisk, semantisk og teknisk samhandlingsevne. Norsk arkitekturrammeverk for samhandling har lagt European Interoperability Framework (EIF) til grunn.	(13) (14)
Felles kommunal journal (Akson)	Felles kommunal journal (Akson) skal dekke det funksjonelle behovet for alle tjenesteområder i kommunal helse- og omsorgstjeneste i kommuner utenfor Midt-Norge. Bruk av felles kommunal journalløsning skal i utgangspunktet være frivillig for kommuner, fastleger og andre avtaleparter. <i>Se også Akson og helhetlig samhandling.</i>	
Felleskomponent	Komponenter i IT-løsninger som kan sambrukes eller gjenbrukes i flere IT-løsninger i offentlig sektor. Enkelt kan man si at felleskomponenter er felles "byggeklosser" for å kunne utvikle elektroniske tjenester.	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Helhetlig samhandling	<p>Målbildet for helhetlig samhandling innebærer at nasjonale e-helseløsninger og felleskomponenter i felles grunnmur skal utvikles og gi innbyggere og helsepersonell i sykehus, kommuner og fastleger bedre mulighet til å utveksle informasjon digitalt. Det skal også legges til rette for bedre samhandling mellom helse- og omsorgstjenesten og andre statlige og kommunale tjenester, som for eksempel NAV og barnevern. Målbildet er omfattende, og samhandlingsbehovene planlegges dekket med en stegvis tilnærming.</p> <p>Steg 1 i utviklingsretningen for helhetlig samhandling omfatter:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modernisering og videreutvikling av grunndata- og tillitstjenester. 2. Nasjonal informasjonstjeneste for oppslag av laboratorie- og radiologisvar. 3. Forprosjekt for steg 2 i utviklingsretning for samhandling. <p>Se også <i>Akson</i> og <i>Felles kommunal journal (Akson)</i></p>	
Helse- og omsorgstjenesten	<p>Beskriver hele helse- og omsorgstjenesten. Omfatter både den kommunale helse- og omsorgstjenesten, spesialisthelsetjenesten, tannhelsetjenesten og private tilbydere av helse- og omsorgstjenester.</p> <p>Se også <i>Helsehjelp</i>.</p>	(5)
Helsehjelp	<p>Enhver handling som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende, rehabiliterende eller pleie- og omsorgsformål og som utføres av helsepersonell.</p> <p>Beskrives også som helse- og omsorgshjelp.</p>	(2)
HelseID	<p>HelseID fungerer som en tillitstjeneste for hele helsetjenesten ved at man stoler på pålogging gjennomført via HelseID fra en annen virksomhet, og legger til rette for at helsepersonell kan få engangspålogging med én elektronisk ID (e-ID) i hele helsetjenesten, og for at sektoren lettere kan dele data og dokumenter.</p>	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Helsenorge	<p>Helsenorge er nasjonal, felles innbyggerportal som skal tilrettelegge for samhandling mellom innbyggere og helse- og omsorgstjenesten og helseforvaltningen.</p> <p>Formålet med Helsenorge er å gjøre det enkelt og sikkert for innbyggerne å ha kontakt med helse- og omsorgstjenesten digitalt.</p> <p>Helsenorge inneholder kvalitetssikret helseinformasjon, tjenester for selvbetjening og infrastruktur som muliggjør sikker kommunikasjon og samhandling mellom innbyggerne og aktørene i helse- og omsorgssektoren.</p>	
Helseopplysninger	<p>Personopplysninger om en fysisk persons fysiske eller psykiske helse, herunder om ytelse av helsetjenester, som gir informasjon om vedkommendes helsetilstand.</p>	(6)
Helsepersonell	<p>Med helsepersonell menes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. personell med autorisasjon etter §48 a eller lisens etter §49, 2. personell i helse- og omsorgstjenesten eller i apotek som utfører handlinger som nevnt i tredje ledd, 3. elever og studenter som i forbindelse med helsefaglig opplæring utfører handlinger som nevnt i tredje ledd. <p>Med helsehjelp menes enhver handling som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende, rehabiliterende eller pleie- og omsorgsformål og som utføres av helsepersonell. Se Helsepersonelloven §3. Definisjoner for fullstendig liste.</p> <p>Når begrepet "helsepersonell" omtales i beskrivelser av tilgang til helseopplysninger, er det forutsatt at dette foregår i henhold til regelverket som omtaler taushetsplikt og etter beste praksis for tilgangsstyring og informasjonssikkerhet. Dette betyr for eksempel at helsepersonell får bekreftet sin identitet (autentisering) og får tildelt rettigheter etter sitt tjenstlige behov (autorisering) før tilgang gis.</p>	(12) (11)

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Helseplattformen	Helseplattformen tiltak for å etablere er en felles journalløsning i helseregion Midt-Norge, Helseplattformen skal være felles journalløsning for sykehus, kommuner og fastleger. Helseplattformen AS ble opprettet 1. mars 2019 av Helse Midt-Norge RHF. Alle kommuner i regionen har opsjon på å slutte seg til journalløsningen. I 2019 utløste Trondheim kommune sin opsjon og gikk inn som eier i selskapet. Helseplattformen er definert som regional utprøving av det nasjonale målbildet "Én innbygger - én journal".	
Helseregister	Register, fortegnelser, mv. der helseopplysninger er lagret systematisk slik at opplysninger om den enkelte kan finnes igjen (Helseregisterloven §2 bokstav d).	(6)
Helsetjeneste	Med helsetjenester menes selve ytelsen av helsehjelp som utføres i helse- og omsorgstjenesten. Helsehjelp er enhver handling som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende, rehabiliterende eller pleie- og omsorgsformål og som utføres av helsepersonell. <i>Se også Helse- og omsorgstjenester</i>	
Henvise	Når helsepersonell ber om at en annen instans i helse- og omsorgstjenesten eller annet helsepersonell tar hånd om et helseproblem. Den som mottar henvisningen plikter å gjøre en vurdering og overtar midlertidig ansvaret for dette helseproblemet.	(15)
Hjemmebaserte tjenester evt. hjemmetjenester	Helsetjenester som ytes hjemme hos pasient/ bruker. Hjemme kan også være omsorgsbolig eller bolig for utviklingshemmede.	
Informasjonsbehov	Informasjon som det er behov for å samhandle med andre aktører om, inkludert spesialisthelsetjenesten, helsepersonell som bruker andre journalsystemer og andre kommunale og statlige tjenester.	
Informasjons-sikkerhet	Fagområde knyttet til sikring av at informasjon og informasjonssystemer bare er tilgjengelig for dem som skal ha tilgang (konfidensialitet), at dataene er korrekte, gyldige og fullstendige (integritet) samt tilgjengelige i henhold til fastsatte krav. Kan også benyttes om tilstanden i et nettverk eller informasjonssystem, da om hvorvidt de nevnte kriteriene er oppfylt	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Informasjonstjenester	<p>En informasjonstjeneste er en gruppering av behov for å dele informasjon i en utvalgt generisk arbeidsprosess. Informasjonen kan deles mellom helsepersonell som bruker felles kommunal journalløsning og andre aktører som kan benytte seg av samhandlingsløsningen(e), samt med innbygger. De generiske arbeidsprosessene gjelder flere ulike profesjoner, og kan for eksempel være innhenting av tidligere opplysninger om pasienten, bestilling av undersøkelser eller andre tjenester med svar, ansvarsoverføring eller fri dialog, Informasjonstjenestene henter ofte informasjon fra hverandre, og kan brukes i mange spesifikke arbeidsprosesser (16).</p>	
Innbygger	<p>Ulike roller et individ kan ha, eksempelvis enkeltindivid med ansvar for egen helse, pasient, pårørende, foreldre/foresatt, fullmektig eller verge. En person som henvender seg til helse- og omsorgstjenesten med anmodning om helsehjelp, eller som helse- og omsorgstjenesten gir eller tilbyr helsehjelp i det enkelte tilfelle, betegnes «pasient» i henhold til Pasient- og brukerrettighetsloven § 1-3 bokstav a. Innenfor områder av helse- og omsorgstjenesten benyttes «bruker», «tjenestemottaker» eller «klient» om tilsvarende.</p> <p>Det vil være behov for å beskrive enkeltroller som eks. pasient eller pårørende i enkelte deler av rapportene.</p> <p>Se også <i>Bruker</i> og <i>Pasient</i>.</p>	(5)
Innføring	<p>I denne rapporten benyttes ordet innføring om det som virksomhetene i helse- og omsorgstjenesten må gjennomføre for å ta i bruk en nasjonal e-helseløsning. Dette omfatter å bestille endringen i sin journalløsning, legge til rette i lokal infrastruktur, opplæring av brukere og endringer i egne arbeidsprosesser. Innføring omfatter gjerne utvikling av lokale løsninger, men i veikartssammenheng anses denne lokale utviklingen for å være en del av innføringen. I verdikjeden som beskriver endringsprosessen dekker dette fasene tilrettelegging i helse- og omsorgstjenesten og endring i virksomhetene (se kapittel 1.3.1 i dokument 2 – «<i>Veikart for utvikling og innføring av nasjonale e-helseløsninger 2021-2025</i>»)</p>	
Integrasjon	<p>Integrasjon har som mål å få ulike systemer til å snakke sammen ved at de utveksler data eller benytter tjenester fra et annet system.</p>	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Interoperabilitet	<p>Kan være følgende områder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Organisatorisk interoperabilitet</i>: hvordan samhandling skal foregå i ulike kliniske prosesser • <i>Semantisk interoperabilitet</i>: hvilke standarder på kodeverk, terminologier og informasjonsmodeller som skal benyttes • <i>Teknisk interoperabilitet</i>: hvilke tekniske grensesnitt som skal benyttes <p>Kalles også samhandlingsevne.</p>	
Journalløsning	<p>En journalløsning brukes i denne utredningen som begrep på et eller flere integrerte behandlingsrettede helseregistre som understøtter planlegging, administrasjon, gjennomføring og dokumentasjon av helsehjelp til enkeltpersoner. Begrepet tar utgangspunkt i behovene i kommunal helse- og omsorgstjeneste, og omfatter elektronisk pasientjournalssystemer, pasientadministrative systemer og lokale samhandlingsløsninger.</p> <p>Journalløsninger skal understøtte følgende funksjonalitetsområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dokumentasjon av forløp og tilstand • Pasientrettet planlegging, saksbehandling og koordinering • Organisering av helsepersonell, ressurser og oppgaver • Kunnskaps, beslutnings-, prosess- og fagfellesstøtte <p>I tillegg skal det dekke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samhandling mellom journalløsninger • Samhandling med innbygger • Samhandling med kommunale tjenesteområder utenfor helse- og omsorg <p>Se også <i>elektronisk pasientjournalssystem</i>, <i>elektronisk pasientjournal</i>, <i>pasientadministrative systemer (PAS)</i> og <i>samhandlingsløsning</i>.</p>	
Journalssystem	Se også <i>Elektronisk pasientjournalssystem</i> .	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Kjernejournal	<p>Kjernejournal samler helserelatert informasjon fra flere kilder og gjør disse tilgjengelig for innbyggere og helsepersonell med tjenstlig behov.</p> <p>Kjernejournal er en nasjonal e-helseløsning som samler informasjon fra flere kilder og gjør disse tilgjengelig for innbygger og helsepersonell med tjenstlig behov. I den enkeltes kjernejournal er et utvalg viktige opplysninger gjort tilgjengelige, uavhengig av hvor pasienten tidligere har mottatt helsehjelp. Dette bidrar til økt pasientsikkerhet i de tilfeller der helsepersonellet mangler oppdaterte opplysninger i eget journalsystem, og særlig i situasjoner hvor pasienten møter helsetjenesten akutt.</p>	
Kommunal akutt døgnenhet (KAD)	<p>Kommunen skal sørge for tilbud om døgnopphold for helse- og omsorgstjenester til pasienter og brukere med behov for øyeblikkelig hjelp. Denne plikten gjelder også for pasienter med psykiske helse- og rusmiddelproblemer. Hensikten med tilbudet er å unngå innleggelse i spesialisthelsetjenesten når dette ikke er ønskelig eller nødvendig ut fra en helhetlig medisinsk og psykososial vurdering.</p>	
Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR)	<p>Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR) inneholder data fra kommunene om personer som har søkt, mottar eller har mottatt helse- og omsorgstjenester. Formålet er å gi grunnlag for forskning, kvalitetssikring, planlegging og styring av helse- og omsorgstjenesten.</p>	
Kurve	<p>Kurven sammenstiller på en oversiktlig måte viktig informasjon om legemidler, fysiologiske målinger, laboratoriesvar, observasjoner og andre strukturerte opplysninger. Videre er kurven et samarbeidsverktøy for leger, sykepleiere o.a. helsepersonell og binder sammen planer og beskjeder fremover i tid med dokumentasjon om hva som faktisk er utført. Innholdet i kurven er del av elektronisk pasientjournal.</p>	
Legemiddelliste	<p>En liste over de legemidlene som hver enkelt innbygger bruker.</p> <p>Se også <i>Pasientens legemiddelliste (PLL)</i>.</p>	
Legemiddelplan	<p>En plan for innbyggerens nåværende og fremtidige behandling med legemidler. Nåværende behandling inkluderer faste legemidler, legemiddelkurer og legemidler som tas ved behov. Fremtidig behandling beskriver hvor lenge innbygger skal ta legemidlene, og angir planlagte opp- og nedtrappinger. Begrepet inkluderer også hvilke legemidler innbyggeren faktisk har tatt (administrasjon), og instruksjoner for hvordan legemidlene skal tas.</p>	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Legitimasjon (akkreditiv, sertifikat etc.)	Bevis for en identitet. Et elektronisk eller fysisk objekt som brukes mot et system eller person for å for å bevise kobling mellom bruker og identitet.	
Løsning	En logisk komponent som, når satt sammen med andre logiske komponenter, realiserer et konsept. En løsning samvirker med arbeidsprosesser, organisatoriske og styringsmessige strukturer, kompetanse og kultur. Flere løsninger realiserer et konsept. Flere systemer realiserer en løsning. Se også <i>Konsept, System og Samhandlingsløsning</i> .	
Nasjonal arkitektur	En samling av generelle premisser og føringer som gjelder for virksomhetsarkitektur på overordnet nivå.	(17)
Nasjonal e-helseportefølje	Nasjonal e-helseportefølje inneholder prosjekter som NUIT har innstilt til prioritering. Strategisk tilknytning til den nasjonale e-helsestrategien er et av prioriteringskriteriene for prosjektene som inngår i den nasjonale e-helseporteføljen. Prioriteringen skjer på årlig basis.	
Nasjonale e-helseløsninger	Dagens nasjonale e-helseløsninger er helsenorge.no, kjernejournal, e-resept og helsenettet (som inkluderer nasjonal infrastruktur, felles tjenester og felleskomponenter for utveksling av opplysninger med virksomheter i helse- og omsorgstjenesten). Eventuelt fremtidige samhandlingsløsninger kan bli definert til å inngå som en del av de nasjonale e-helseløsningene. Se også <i>Akson, Helhetlig samhandling og E-helseløsninger</i> .	
Nasjonale helsemyndigheter	Helse- og omsorgsdepartementet har overordnet ansvar for befolkningens gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester. Departementet styrer helse- og omsorgstjenesten gjennom lovverk, årlige bevilgninger, og ved hjelp av statlige etater, virksomheter og foretak. Myndighetsutøvelse av faglig normerende rammebetingelser er tillagt etater og virksomheter under Helse- og omsorgsdepartementet. For felles kommunal journalløsning og samhandlingsløsninger er viktige nasjonale fagetater Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet, Direktoratet for e-helse, Legemiddelverket og Helsetilsynet.	(58)

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Pasient	Om en person som anmoder om, tilbys eller mottar helsehjelp, eller tjenester omfattet av helse- og omsorgstjenesteloven, brukes i dette dokumentet pasient, uavhengig av om det dreier seg om helsehjelp eller ikke. (Pasient- og brukerrettighetsloven § 1-3 bokstav a). Se også <i>Bruker</i> og <i>Innbygger</i> .	(5)
Pasient-administrative systemer (PAS)	En betegnelse på systemer som understøtter administrasjon av helsehjelp. Dette inkluderer funksjonalitet pasientidentitet og demografi, logistikk rundt pasientene, timebooking, henvisning, planlegging av behandling, utskriving, økonomi og lignende. Begrepet har sitt utspring i sykehus. Når begrepet brukes innen kommunal helse- og omsorgstjeneste inkluderer det saksbehandling for pasientrettede tjenester og pasientrettet avviksbehandling. Se også <i>Journalløsning</i> .	
Pasientens legemiddelliste (PLL)	Tjeneste for at helsepersonell og pasienter skal ha en oppdatert oversikt over legemidler i bruk på tvers av virksomheter og behandlingsnivå. Inkluderer tjenester for å hente informasjon om pasientens legemiddelliste (PLL), samstemme legemiddelopplysninger, seponere legemiddelbehandling, opprette ny legemiddelbehandling, endre legemiddelbehandling, registrere og endre kritisk legemiddelreaksjon (CAVE) samt sende pasientens legemiddelliste (PLL).	
Pasientforløp	En helhetlig sammenhengende beskrivelse av en eller flere pasienters kontakter med ulike deler av helse- og omsorgstjenesten i løpet av en sykdomsperiode. Se også <i>Helhetlig pasientforløp</i> .	
Pasientjournal/ journal	Samling eller sammenstilling av nedtegnede/registrerte opplysninger om en pasient i forbindelse med helsehjelp. Se også <i>Journalløsning</i> , <i>Behandlingsrettet helseregister</i> , <i>Elektronisk pasientjournal</i> og <i>Elektronisk pasientjournalssystem (EPJ-system)</i> og <i>Primærbruk av helseopplysninger</i> .	(18)
Pasientrettet saksbehandling	Med pasientrettet saksbehandling menes all saksbehandling knyttet direkte til tjenesten(e) til pasienten i kommunen og i spesialisthelsetjenesten (somatikk og psykiatri). Det være seg alt fra vedtak om tildeling av tjeneste, tvang-/makt tiltak, og klagebehandling.	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Pasientsikkerhet	<p>Pasientens vern mot unødig skade som følge av helsetjenestens ytelser eller mangler på ytelse. Pasientsikkerhet dreier seg om å sikre god nok kvalitet i helsetjenesten og arbeidet med pasientsikkerhet har som formål å forhindre, forebygge og begrense uheldige konsekvenser eller skader som følge av prosesser i helsetjenesten</p> <p>Se også <i>Kvalitet</i>.</p>	(19)
Person-opplysninger	<p>Enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person («den registrerte»); en identifiserbar fysisk person er en person som direkte eller indirekte kan identifiseres, særlig ved hjelp av en identifikator, f.eks. et navn, et identifikasjonsnummer, lokaliseringsopplysninger, en nettidentifikator eller ett eller flere elementer som er spesifikke for nevnte fysiske persons fysiske, fysiologiske, genetiske, psykiske, økonomiske, kulturelle eller sosiale identitet.</p>	(20)
Personvern	<p>Personvern handler i hovedsak om å beskytte og ivareta person/helseopplysninger ut fra hensynet til den enkeltes privatliv og bestemmelsesrett over egne personopplysninger. Dette innebærer bl.a. å sørge for at det ikke lagres flere opplysninger enn nødvendig og at alle har rett til innsyn i sine opplysninger.</p>	(11)
PLO-melding	<p>Elektronisk melding basert på en profil av standarden "Standard for elektronisk kommunikasjon med pleie- og omsorgstjenesten."</p>	(21)
PLO-system	<p>Journalsystemer som benyttes i pleie- og omsorgstjenesten i kommunal helse- og omsorgstjeneste, f.eks. hjemmebaserte tjenester og institusjonsbaserte tjenester.</p> <p>Se også <i>Journalsystem, Elektronisk pasientjournalsystem</i>.</p>	
Primærbruk av helseopplysninger	<p>Registrering og behandling av pasientopplysninger i sammenheng med helsehjelp.</p> <p>Se også <i>Behandlingsrettet helseregister, Helseregister, og Sekundærbruk av helseopplysninger</i>.</p>	(22)
Prosesstøtte	<p>Klinisk prosessstøtte er IT-verktøy som støtter planlegging, koordinering og gjennomføring av pasientrettede tiltak innen utredning, pleie og behandling.</p>	(3)

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Rekvirere	Kreve at noe stilles til rådighet i arbeidet med et helseproblem. Det kan være undersøkelser, tjenester, hjelpemidler, transport. Ved en rekvirering beholder utstederen av rekvisisjonen hovedansvaret for det aktuelle helseproblemet dette gjelder.	(15)
Relevant og nødvendig informasjon	Det skal blant annet journalføres når og hvordan helsehjelp er gitt, bakgrunnen for helsehjelpen, pasientens sykehistorie, foreløpig diagnose, observasjoner, funn, undersøkelser, diagnose, behandling, pleie og annen oppfølging som settes i verk og resultatet av dette. Hva som er relevant og nødvendig er avhengig av hvilken situasjon informasjonen trengs.	
Risiko	Med risiko menes her muligheten for at det faktiske resultatet avviker negativt fra det forventede resultatet. Usikkerhet kan slå ut i både negativ og positiv retning. Den representerer både en risiko for et mer negativt utfall enn forventet og en mulighet for et mer positivt utfall enn forventet. I denne veilederen fokuserer vi mest på nedsiden i utfallsrommet for en gitt usikkerhetsfaktor.	(23)
Samhandling	<p>1. Samhandling er uttrykk for helse- og omsorgstjenestenes evne til oppgavefordeling seg imellom for å nå et felles, omforent mål, samt evnen til å gjennomføre oppgavene på en koordinert og rasjonell måte.</p> <p>2. All form for kontakt, samarbeid og informasjonsutveksling på tvers av virksomheter med mål om å sikre riktig behandling og koordinerte tjenester. Samhandling kan skje på ulike måter, for eksempel gjennom meldinger, telefon, møter, brev, papirutskrifter som sendes med innbyggeren.</p> <p><i>Se også Helhetlig samhandling og Nasjonale e-helseløsninger</i></p>	(24)
Samhandlings-plattform	En samling tekniske komponenter og løsninger som bidra til å realisere målbildet om helhetlig samhandling. Dette er en åpen plattform for samhandling basert på felles grunnmur for digitale tjenester og understøtter ulike samhandlingsformer, har informasjonstjenester som kan gjenbrukes på tvers av nasjonale løsninger og virksomhetene som skal samhandle.	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Samhandlingsløsning	<p>En løsning som understøtter utveksling og deling av informasjon og muliggjør samhandling mellom aktører som benytter ulike IKT-systemer.</p> <p>Samhandlingsløsninger kan ha ulikt omfang, og støtte eksempelvis sending og mottak av informasjon, oppslag og tilgjengeliggjøring, eller delt redigering. I tillegg vil løsningen kunne gjennomføre noe bearbeiding av data som utveksles, for eksempel mapping eller transformasjon.</p> <p>Eventuelt fremtidige samhandlingsløsninger kan bli definert til å inngå som en del av de nasjonale e-helseløsningene.</p> <p>Se også <i>Helhetlig samhandling, Løsning og Nasjonale e-helseløsninger</i>.</p>	
Spesialistsystem	<p>Behandlingsrettet helseregister tilpasset en utvalgt yrkesgruppe, spesialitet, utredning eller behandling. Eks. fødesystem (jordmødre), øyebunnsfotografisystem (øyeleger), EKG-system, spirometrisystem (lungefunksjon), RIS (radiology information system), PACS (picture archiving and communication system, for radiologi), operasjonsplanleggingssystem.</p> <p>Informasjon som er relevant for videre utredning og behandling av spesifikke pasienter inngår som del av elektronisk pasientjournal.</p> <p>Se også <i>Elektronisk pasientjournalssystem og Journalløsning</i>.</p>	
Standard	<p>Regler, retningslinjer eller kjennetegn for aktiviteter eller resultatene av dem til felles og gjentatt bruk for å oppnå optimal orden i en gitt sammenheng.</p> <p>Fremkommet ved konsensus og vedtatt av et anerkjent organ.</p>	(25) (26)
Strukturerte helseopplysninger	<p>Helseopplysninger som er organisert på en slik måte at det er mulig å kun gi tilgang til et avgrenset sett av klinisk informasjon (det som er relevant og nødvendig).</p>	(27)
System	<p>En fysisk IKT-komponent som, når satt samme med andre fysiske IKT-komponenter, realiserer en løsning.</p>	
Terminologi	<p>Terminologi er betegnelse på et forråd av ord, uttrykk og termer som er spesifikke for et bestemt fagområde.</p> <p>Terminologiens formål er å lette kommunikasjonen mellom personer som arbeider innenfor det samme fagfelt.</p> <p>Se også <i>SNOMED CT</i>.</p>	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Tilrettelegging	Tilrettelegging er i denne rapporten en fellesbetegnelse på ulike aktiviteter som aktører i sektoren må gjøre for å få gjennomføre en endring. Tilrettelegging gjøres både av nasjonale myndigheter og av virksomhetene i sektoren, avhengig av hvor langt i endringsprosessen man har kommet.	
Tilgjengelig	I denne rapporten bruker vi tilgjengelig for å angi når noe er klart for neste ledd i endringsprosessen. En nasjonal e-helsetjeneste kan være tilgjengelig fra nasjonal tjenesteleverandør, hvilket betyr at leverandører nå kan begynne å integrere mot den, eller den kan være tilgjengelig for helsepersonell eller innbyggere i betydning at helsepersonell og innbyggere har tjenesten tilgjengelig i sin arbeidsflate. Når helsepersonell eller innbyggere har fått opplæring i bruken, kan vi si at tjenesten er innført.	
Tjenester	Tjenester omfatter alle digitale tjenester, funksjonalitet og/eller delfunksjonalitet som tilgjengeliggjøres gjennom de nasjonale e-helseløsningene.	
Tjenestemodell	En tjenestemodell beskriver hvordan ulike aktører organiserer seg og deler ansvar mellom seg for å levere helhetlige og sammenhengende tjenester til brukere. Dette kan være for eksempel hvordan en kommune og et helseforetak organiserer leveranse av utstyr som skal brukes i hjemmet, hvem som tar ansvar for å motta responser og varslinger og hvem til enhver tid har ansvar for å følge opp innbyggeren når det er behov for helsehjelp.	
Tjenstlig behov	Personer med nærmere bestemte arbeidsoppgaver, trenger nødvendige helse- og personopplysninger for å yte helsehjelp, omsorgs- eller sosialtjeneste og/eller utføre administrasjon i forbindelse med dette. Dersom pasienten har sperret hele eller deler av helse- og personopplysningene kreves særskilt hjemmel for tilgang til disse. (Helsepersonelloven §§ 25 og 45, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 5-3.)	(11)
Utvikling	I denne rapporten benyttes ordet utvikling om det utviklingsarbeidet som gjøres på nasjonale e-helseløsninger. Parallelt med utvikling av en nasjonal e-helseløsning er det ofte behov for å gjøre flere andre tiltak som å endre forskrifter, etablere standarder og gjøre en uttesting sammen med et mindre antall aktører. Til sammen utgjør disse aktivitetene det som i endringsprosessen kalles nasjonal tilrettelegging (se kapittel 1.3.1 i dokument 2 – « <i>Veikart for utvikling og innføring av nasjonale e-helseløsninger 2021-2025</i> »)	

Begrep	Definisjon/beskrivelse	Referanse
Velferdsteknologi	Teknologisk assistanse der velferd leveres gjennom teknologi som brukes av og understøtter brukeren, i ulikt samspill mellom kommune eller pårørende. Velferdsteknologi er spesielt rettet mot eldre mennesker, personer med kroniske sykdommer eller personer med funksjonsnedsettelse i ulike former og grader. Ulike typer teknologi kan understøtte og forsterke for eksempel trygghet, sikkerhet, daglige gjøremål, mobilitet i nærområdet.	(28) (29) (30)
Virksomhet	Juridisk enhet som helseforetak, kommune, sykehus, legepraksis, tannklinikk, apotek, apotekkjede, røntgeninstitutt, frittstående laboratorium, universitet, høyskole, stiftelse mv.	(11)
Åpen plattform	En åpen plattform tilbyr en digital infrastruktur med tilhørende tjenester som er basert på åpne, publiserte standarder som alle i prinsippet kan benytte for å ta i bruk plattformen. Plattformen gjør det mulig å knytte sammen applikasjoner og tjenester fra mange forskjellige leverandører, og understøtter deling av data på definerte, standardiserte formater – med bruk av felles tillitstjenester og terminologi.	
Åpne API	Åpne API er gjenbrukbare, sikre, godt dokumenterte og tilgjengelige programmeringsgrensesnitt som kan benyttes av alle relevante aktører uten diskriminerende og konkurransevridende vilkår. Se også <i>API</i> .	

Referanser

1. www.difi.no. *DIFI – Direktoratet for forvaltning og IKT*. [Internett] 2018. https://www.difi.no/sites/difino/files/definisjoner_av_arkitekturbegreper_v.2.0_0.pdf.
2. Lovdata.no. *Lovdata.no, Lov om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp (pasientjournalloven)*. s.l. : Helse- og omsorgsdepartementet, LOV-2016-12-09-88 fra 01.10.2017.
3. Helsedirektoratet. *Beslutningsstøtte. Definisjoner, status og forvaltning av ulike former for IKT-basert klinisk støtte*. 2014.
4. Helsebiblioteket.no. *Helsebiblioteket.no*. [Internett] 6 Juni 2018. <http://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis>.
5. Lovdata.no. *Lov om pasient- og brukerrettigheter. Pasient- og brukerrettighetsloven*. s.l. : Helse- og omsorgsdepartementet, LOV-2017-06-16-63 fra 01.01.2018.
6. Lovdata.no. *Lov om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp (pasientjournalloven)*.
7. EU. *EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5e (forordning (EU) 2016/679) om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av direktiv 94/46/EF (generell personvernforordning)*.
8. e-helse, Direktoratet for. *Samhandlingsarkitekturer i helse- og omsorgssektoren*. s.l. : Direktoratet for e-helse, 2018. HITR 1212:2018.
9. Helse- og omsorgsdepartementet . *Hovedinstruksen for Direktoratet for e-helse. Hovedinstruksen* . [Internett] 16. januar 2020.
10. Direktoratet for e-helse. *Plan for utvikling av felles grunnmur for digitale tjenester i helse- og omsorgstjenesten*. [Internett] 2019. <https://ehelse.no/publikasjoner/plan-for-utvikling-av-felles-grunnmur-for-digitale-tjenester-i-helse-og-omsorgstjenesten>.
11. —. *Norm for informasjonssikkerhet i Helse- og omsorgstjenesten*.
12. Lovdata. *Lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven)*. <https://lovdata.no>. [Internett] 01 07 2018. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64>.
13. Digitaliseringsdirektoratet. *Nytt nasjonalt rammeverk for samhandling*. www.difi.no. [Internett] 24 4 2018. [Sisert: 14 2 2020.] <https://www.difi.no/arkitektur/nytt-nasjonalt-rammeverk-samhandling>.
14. European Commission . [Internett] 2017. https://ec.europa.eu/isa2/eif_en.
15. KITH AS (Helsedirektoratet). *Definisjonskatalog for allmennlegetjenesten*. 1996.
16. Direktoratet for e-helse. *Sentralt styringskodokument for akson; Bilag G2 - Helhetlig samhandling*. Oslo : Direktoratet for e-helse, 2020.
17. Difi. *Nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor. Forslag til hvordan nasjonale felleskomponenter bør styres, forvaltes, finansieres og utvikles*. 2010.
18. Helse- og omsorgsdepartementet. *Forskrift om pasientjournal*. 2013.

19. Kunnskapssenteret. Kunnskapssenteret.no. *Kvalitet og pasientsikkerhet. Pasientsikkerhet*. [Internett] [Sitert: 1 desember 2015.] <http://www.kunnskapssenteret.no/kvalitet-og-pasientsikkerhet/pasientsikkerhet>.
20. Justis- og beredskapsdepartementet. *Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)*. 2013.
21. Direktoratet for e-helse. 4e.Pleie- og omsorgsmeldinger. <https://ehelse.no>. [Internett] 23 03 2018. <https://ehelse.no/standarder-kodeverk-og-referanse katalog/referanse katalogen/4e-pleie-og-omsorgsmeldinger>.
22. Helse- og omsorgsdepartementet. *Prop. 72 L (2013–2014) Pasientjournalloven og helseregisterloven*. 2014.
23. Direktoratet for økonomistyring. *Veileder i samfunnsøkonomiske analyser*. 2018.
24. Helse- og omsorgsdepartementet. *St.meld. nr. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen. Rett behandling – på rett sted – til rett tid*. 2009.
25. Norsk standard. *Standardisering og beslektede aktiviteter - Generelle termer (ISO/IEC Guide 2:2004)*. 2007.
26. ISO/IEC. *ISO/IEC Guide 2:2004. Standardization and related activities -- General vocabulary*. 2004.
27. Datatilsynet. *Strategi for godt personvern i helsesektoren*. 2011.
28. Helsedirektoratet. *Helsedirektoratets anbefalinger på det velferdsteknologiske området*. 2014. IS-2225.
29. Kåre Hagen, Siv Iren Stormo Andersson, Glenn Kenneth Bruun, Siri Bjørvig, Tove Johanna Fagertun, Per Gammelsæther, Annichen Hauan, Karin Høyland, Ivar Leveraas, Shahzad Rana, Bente Skansgård, Steinar Barstad. *NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg*. s.l. : Departementenes servicesenter, 2011.
30. KS og NHO. *ARTE – arbeidskraft og teknologi*. 2009.
31. Direktoratet for økonomistyring. *Gevinstrealisering - planlegging for å hente ut gevinster av offentlige prosjekter*. 2014.
32. Ye Li, Zhenyu Gong, Ye Lu, Ran Cai, Zhiping Chen. *Impact of nosocomial infections surveillance on nosocomial infection rates: A systematic review*. s.l. : International journal of surgery, 2017.
33. ekspertgruppe, Rapport fra. *Beslutningsstøtte. Definisjoner, status og forvaltning av ulike former for IKT-basert klinisk støtte*. 2014.
34. e-helse, Direktoratet for. *Felles språk i helse- og omsorgssektoren. Målbilde versjon 1.0*. s.l. : Direktoratet for e-helse, 2019, oktober. IE-1052.
35. Direktoratet for økonomistyring. *Veileder: Gevinstrealisering – planlegging for å hente ut gevinster av offentlige prosjekter*.
36. Dvergsdal, Henrik. Hacker. *Store norske leksikon*. [Internett] 12 november 2019. [Sitert: 24 februar 2020.] <https://snl.no/hacker>.
37. Helsedirektoratet. *Hva er helhetlige pasientforløp*. [Internett] [Sitert: 14 August 2018.] <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/oppfolging-av-personer-med-store-og->

sammensatte-behov/seksjon?Tittel=helhetlige-pasientforlop-11286#hva-er-helhetlige-pasientforlop.

38. HealthIT. Information Blocking. *Official Website of The Office of the National Coordinator for Health Information Technology (ONC)*. [Internett] 1 mai 2019. [Sisert: 24 februar 2020.] <https://www.healthit.gov/topic/information-blocking>.

39. Digitaliseringsdirektoratet. Prosjektveiviseren. [Internett] 3 Mai 2019. [Sisert: 26 Februar 2020.] <https://www.prosjektveiviseren.no/god-praksis/viktige-tema-i-alle-faser/interessenter/hva-er-en-interessent>.

40. Lovdata.no. *Forskrift om pseudonymt register for individbasert helse- og omsorgsstatistikk*. s.l. : Helse- og omsorgsdepartementet, FOR-2013-12-13-1452 fra 01.01.2014.

41. Health Level Seven International. *HL7 Version 3 Clinical Document Architecture*.

42. Volven.no. *Volven.no*. [Internett] [Sisert: 6 Juni 2018.] <https://volven.no/categoryres.asp?catID=3>.

43. Helsedirektoratet. *Kommunenes plikt til øyeblikkelig hjelp døgnopphold*. s.l. : Helsedirektoratet, 2016.

44. Finansdepartementet. *Kvalitetssikring av konseptvalg, samt styringsunderlag og kostnadsoverslag for valgt prosjektalternativ. Veileder nr. 3 Felles begrepsapparat KS1*. 2008.

45. Digitaliseringsdirektoratet . [Internett] 2019 . <https://www.prosjektveiviseren.no/god-praksis/viktige-tema-i-alle-faser/interessenter>.

46. ssb.no. *ssb.no*. [Internett] [Sisert: 6 6 2018.] <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra>.

47. Helsedirektoratet.no, KUHR-databasen. *Helsedirektoratet.no*. [Internett] [Sisert: 6 6 2018.] <https://helsedirektoratet.no/kuhr-databasen>.

48. Medisinsk Teknisk Forening. Medisinsk Teknisk Forening. *Definisjon av MTU*. [Internett] [Sisert: 27 mai 2015.] <http://medisinsktekniskforening.no/2013/definisjon-av-mtu/>.

49. Concept . *Nyttestyring av offentlige investeringsprosjekter*. 2019.

50. ehelse.no. *ehelse.no*. [Internett] [Sisert: 6 6 2018.] <https://ehelse.no/nasjonale-prosjekter/legemidler-og-kjernejournal-til-plo>.

51. Helsebiblioteket. helsebiblioteket.no. *Retningslinjer. Ord og begreper*. [Internett] [Sisert: 24 november 2015.] <https://www.helsebiblioteket.no/retningslinjer/ord-og-begreper>.

52. MJ, Field og KN, Lohr. *Clinical practice guidelines: directions for a new program. Committee to Advise the Public Health Service on Clinical Practice Guidelines, Institute of Medicine*. Washington : National Academy Press, 1990.

53. Helsebiblioteket. Helsebiblioteket.no. *Definisjon av fagprosedyre*. [Internett] [Sisert: 24 november 2015.] <http://www.helsebiblioteket.no/fagprosedyrer/lage-og-oppdatere-fagprosedyrer/metode/definisjon-av-fagprosedyre>.

54. Statens helsetilsyn. *Retningslinjer for retningslinjer – prosesser og metoder for utvikling og implementering av faglige retningslinjer*. s.l. : Oslo, 2002.
55. Helse- og omsorgsdepartementet. *Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven)*. 2015.
56. Kienlin, Simone. *Samvalg: Tør vi dele makt med pasienten?* s.l. : Regionsfunksjonen for kunnskapsstøtte HSØ, 2015.
57. Helse- og omsorgsdepartementet. *Lov om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven)*. 2015.
58. Helsebiblioteket. Helsebiblioteket.no. *Kvalitetsforbedring - Samhandling. Behandlingslinjer*. [Internett] [Sisert: 27 mai 2015.] <https://www.helsebiblioteket.no/kvalitetsforbedring/samhandling/metoder-og-verkt%C3%B8y/behandlingslinjer>.
59. Thon, Roar. Hva er tjenestenektangrep, og hvordan kan vi forhindre dem? *Sikkerhetsbloggen*. [Internett] Nasjonal Sikkerhetsmyndighet, 9 juli 2014. [Sisert: 24 februar 2020.] <https://www.nsm.stat.no/blogg/tjenestenektangrep/>.
60. Direktoratet for e-helse. *ehelse.no*. [Internett] 6 Juni 2018. <https://ehelse.no/e-helse>.
61. Difi. Programstyring - på norsk. [Internett] 2019. <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/styring-og-organisering/virksomhetens-prosjektorganisasjon/programstyring/norsk-modell>.
62. Direktoratet for e-helse. *Sentralt styringsdokument for Akson; Bilag G2 - Helhetlig samhandling*. Oslo : Direktoratet for e-helse, 2020.

 Direktoratet for e-helse

Besøksadresse

Verkstedveien 1
0277 Oslo

Kontakt

postmottak@ehelse.no